

Yksityismetsänomistajien halukkuus osallistua vapaaehtoiseen metsäluonnon monimuotoisuuden suojeluun ja hiilen sidontaan

Helsingin yliopiston tutkijat selvittivät, miten yksityiset metsänomistajat suhtautuvat vapaaehtoiseen metsänsuojeluun, ja miten tunnistaa metsänomistajat, joilla on valmius tehdä metsäluonnon monimuotoisuutta ja hiilensidontaa edistäviä toimenpiteitä.

Kuva: Anna-Kaisa Kosenius / HY

Tutkimus toteutettiin valintakoemenetelmällä

Metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmassa eli METSO-ohjelmassa metsänomistajat voivat vapaaehtoisesti suojella arvokasta metsäluontoa määräaikaaisesti tai pysyvästi ja suojelusta maksetaan korvaus. Ohjelmasta korvataan myös metsäluonnonhoidon toteutusta.

Tutkimusaineisto kerättiin metsänomistajille suunnatuilla kyselyillä. Tietoja metsätilasta sekä metsänomistajan asennoitumisesta ja taustasta kerättiin otokseen satunnaisesti valikoituneilta metsänomistajilta. Vuonna 2019 toteutettuun kyselyyn vastasi 297 metsänomistajaa ja vuonna 2020 587 metsänomistajaa. Lisäksi tehtiin alle 40-vuotiaille metsänomistajille suunnattu erillinen kysely.

Metsänomistajien halukkuutta erilaisten metsänhoito-toimenpiteiden (metsänkäsittelytapojen) toteuttamiseen kysyttiin monivalintakysymyksellä. Halukkuutta osallistua vapaaehtoiseen suojeluohjelmaan tutkittiin valintakoemenetelmällä (engl. choice experiment).

Vapaaehtoinen metsänsuojelu esiteltiin kyselyssä tapauksena, jossa metsänomistaja tarjoaisi metsäomaisuuttaan (osaa tai kaikkea) suojeluohjelmalle ja saisi korvauksen kohteen monimuotoisuudesta ja hiilestä. Sekä määräaikaista että pysyvää vapaaehtoisesta metsänsuojelusta tarkasteltiin osallistumishalukkuuteen ja toivottavan korvauksen suuruuteen vaikuttavia tekijöitä ekonometristen mallien avulla.

Suojelusta kiinnostuneita metsänomistajia on erilaisia

Metsänomistajan halukkuutta tarjota metsäänsä pysyvään suojeluun lisää ympäristöasioiden koettu tärkeys metsän omistukselle ja Suomen metsätalouden kestävyydelle.

Korvaukseen suhtaudutaan vaihtelevasti: yhdet tarjoavat metsäänsä pysyvään suojeluun korkealla korvaustoiveella, toiset matalalla ja kolmannet ilman korvaustoivetta. Korvaustoivetta kasvattavat esimerkiksi metsätaloustulon tärkeys kotitaloudelle, matalat tulot ja ympäristöasioiden vähäiseksi koettu tärkeys. Matalan korvaustoiveen esittävien metsänomistajien tilat ovat todennäköisemmin suuria ja talousaspekti on tärkeä omistukselle. Kolmannen ryhmän metsänomistajien metsätilat ovat todennäköisemmin pieniä, ja he kuuluvat todennäköisemmin ympäristöjärjestykseen. Alle 40-vuotiaista metsänomistajista pysyvään suojeluun suhtautuvat myönteisimmin etäällä metsästään asuvat.

Määräaikaisen suojelusopimuksen lyhyys ja korvauksen suuruus lisäävät osallistumishalukkuutta. Nuoret, kaupunkilaiset, työssäkäyvät, ympäristöjärjestyksen jäsenet ja säännöllisesti puuta myyvät ovat valmiita osallistumaan suojeluun pienemmällä korvaustoiveella. Korvaustoivetta pienentävät myös metsäalueen yhteydessä sijaitseva kesäasunto, omistajan aiemmat kokemukset METSO-ohjelmasta ja suuremmat kotitalouden tulot. Korvaustoivetta suurentavat metsänhoitoyhdistykseen kuuluminen, alueen käyttö metsästykseseen ja metsätilan ostaminen vapailta markkinoilta.

Tutkimusmenetelmä uuden vapaaehtoisen metsänsuojeluohjelman hyväksyttävyyden arvioimiseksi



Kuva: Anna-Kaisa Kosenius / HY

Tutkimusmenetelmän kysymyksenasettelusta

Valintakoemenetelmässä vastaajille esitetään tutkittava vapaaehtoinen metsänsuojeluohjelma ja kysytään siihen liittyvää käyttäytymistä. Tällainen hypoteettinen asetelma voi aiheuttaa sen, että jotkut vastaajat eivät syystä tai toisesta vastaa kysymykseen siinä esiteltyjen asioiden ja niihin liittyvien mieltymystensä pohjalta vaan niin sanotusti ”protestoivat” kysymyksen asetelua.

Analyysin mukaan verrattuna niihin metsänomistajiin, jotka eivät halua pysyvästi suojella metsäänsä, kysymyksenasettelun vastustaminen on tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä esimerkiksi metsänomistajan vanhempaan ikään ja maan vuokraamiseen metsäntyösuoralle. Niin kutsuttu protestivastaaaja todennäköisemmin tarvitsee lisätietoa metsänsä piirteistä voidakseen harkita osallistumista, suosii vuosikorvausta könttäkorvauksen sijaan ja tuntee ylpeyttä siitä, että metsä tarjoaa omien hyötyjen lisäksi hyötyjä yhteiskunnalle.

Valmius metsänkäsitteilytapoihin on yhteydessä omistuksen motivaatioihin

Vapaaehtoisen metsänsuojelun lisäksi tutkittiin metsänomistajien halukkuutta metsäluonnon monimuotoisuutta, ilmastonmuutoksen hillintää ja ilmastonmuutokseen sopeutumista edistävään metsänkäsitteilyyn. Metsätilan koko, metsäomistuksen motivaatiot ja omistajan ikä vaikuttavat halukkuuteen omaksua erilaisia metsänkäsitteilytapoja (kts. taulukot oikealla).

Omistajien valmius metsänkäsitteilytapoihin

Suurempi metsätilan koko

Ei lahoppua lisääviä metsänkäsitteilytapoja (2), ei jatkuvaa kasvatusta (9) eikä kiertojan lyhentämistä (12).

Vanhemmat metsänomistajat

Ei lahoppua lisääviä metsänkäsitteilytapoja (2, 5, 7) eikä kiertojan pidentämistä (6).

Ympäristömotivoituneet

Valmiita omaksumaan monimuotoisuutta tukevia metsänkäsitteilytapoja (1–9), ei kiertojan lyhentämistä (12).

Taloudellisesti motivoituneet

Valmiita omaksumaan intensiivisempiä metsänkäsitteilytapoja (11, 12, 13) ja jättämään suojavyöhykkeitä (1).

Tutkitut metsänkäsitteilytavat

1	Suojavyöhykkeet suojelualueille
2	Lahoppuun jättäminen
3	Sekapuusto havupuumetsikössä
4	Säästöpuiden jättäminen
5	Tuulenkaatojen jättäminen
6	Kiertojan pidentäminen
7	Hakkuutahteiden jättäminen maastoon
8	Riistatiheikköjen säästäminen
9	Jatkuva kasvatusta
10	Kasvatustiheyden lisääminen
11	Lannoittaminen
12	Kiertojan lyhentäminen

Kirjoittajat: Anna-Kaisa Kosenius, Miikka Husa, Tiina Paajanen, Tuomas Rajala ja Fredrik Salenius

Lisätietoa:

- Husa, M. & Kosenius AK. (2021) Non-industrial private forest owners' willingness to manage for climate change and biodiversity. *Scandinavian Journal of Forest Research* 36(7-8): 614-625. <https://doi.org/10.1080/02827581.2021.1981433>
- Kosenius, AK. (2022) Forest owner attitudes and preferences for voluntary temporary forest conservation. *Käsikirjoitus, lähetetty tieteelliseen lehteen.*
- Paajanen, T. (2020) Stated preferences of non-industrial private forest owners for a novel permanent conservation program in Finland. *Maisterintutkielma.* <http://hdl.handle.net/10138/322758>
- Rajala, T. (2023) Preferences of young absentee and non-absentee forest owners for voluntary forest protection. *Maisterintutkielma.* Tiivistelmä saatavilla: <http://hdl.handle.net/10138/357460>
- Salenius, F. & Kosenius, AK (2023) Landowner preferences for voluntary permanent forest protection. *Käsikirjoitus.*

**KIINNOSTUITKO?
Ota yhteyttä:**

Konsortion johtaja **Martin Forsius**, Suomen ympäristökeskus, martin.forsius@syke.fi, puh. 0295 251 118
Dosentti **Anna-Kaisa Kosenius**, Helsingin yliopisto, anna-kaisa.kosenius@helsinki.fi, puh. 0294 158 093
www.ibccarbon.fi | Twitter. @IBCCarbon